

Hanna Lubczyńska¹

Aktywność zawodowa młodzieży

o specjalnych potrzebach edukacyjnych

– na podstawie badania losów absolwentów

Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej Nr 14 we Wrocławiu

Stwarzanie możliwości kształcenia młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych na poziomie ponadgimnazjalnym ma szczególne znaczenie, ponieważ umożliwia jej zdobycie zawodu oraz pozwala uzyskać samodzielność i niezależność ekonomiczną. Uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim objęci są powszechnym systemem kształcenia, a tym samym muszą sprostać wysokim wymaganiom edukacyjnym. Celem priorytetowym zatem oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych w Zasadniczej Szkole Zawodowej Specjalnej Nr 14 we Wrocławiu jest przygotowanie młodzieży do efektywnego życia zawodowego i tym samym zwiększenie ich szans na zatrudnienie. Szczególne znaczenie ma wzmocnienie zdolności uczniów do aktywnego poruszania się po zmieniającym się ciągle rynku pracy.

Przeprowadzone pilotażowe badania losów absolwentów Szkoły Zawodowej pozwoliły dokonać oceny efektywności kształcenia postaw przedsiębiorczych w ramach nauczania przedmiotu „Podstawy przedsiębiorczości” w zakresie aktywnego poszukiwania pracy.

Szanse i bariery młodzieży upośledzonej w stopniu lekkim na rynku pracy

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 14 kształci młodzież w pięciu zawodach²:

- kucharz małej gastronomii,
- cukiernik,
- piekarz,
- stolarz,
- ślusarz.

Szkoła liczy dziesięć oddziałów, od 10 do 16 uczniów w każdym oddziale. Ze względu na rodzaj niepełnosprawności (upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim), młodzież ta wymaga stosowania w procesie kształcenia odpowiednich metod nauczania i szerokiej gamy środków dydaktycznych, stymulujących ich rozwój i podwyższenie kompetencji zawodowych. Należy podkreślić, że ze względu na ograniczone możliwości intelektualne jest ona także zagrożona przedwczesnym wypadnięciem z systemu edukacji, a tym samym zmniejszeniem szans na zatrudnienie. Absolwenci ZSZ Specjalnej nie są akceptowani na rynku pracy. Konsekwencją tego jest ich niska motywacja do aktywności, a więc i niska mobilność zawodowa, co w rezultacie znacznie obniża prawdopodobieństwo znalezienia przez nich zatrudnienia i wykorzystania drzemiącego w nich potencjału³. Problemem jest także znalezienie pracy zgodnej z uzyskanymi kwalifikacjami. Wynika to z dyskryminowania tej grupy na rynku przez pracodawców oraz z samej postawy młodzieży. Zatem ogromne znaczenia ma prowadzenie zajęć z podstaw

¹ Uczestniczka podyplomowych studiów „Nauczyciel przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych”.

² Projekt organizacyjny ZSZ Specjalnej Nr 14.

³ Program Operacyjny Kapitał Ludzki – projekt, MRR Warszawa 2007.

przedsiębiorczości (głównie z zakresu aktywności na rynku pracy) w formie warsztatów. Zajęcia takie są szansą uzupełnienia wiedzy oraz zdobycia umiejętności niezbędnych dla aktywności zawodowej. Zaplanowano więc i wdrożono taką formę pracy w realizacji omawianych zagadnień.

Realizacja zajęć warsztatowych – „aktywne poszukiwanie pracy”

„Idea kształcenia przedsiębiorczego zakłada, że każdy uczeń ma pewien wrodzony poziom przedsiębiorczości, który może być podnoszony w procesie edukacyjnym. Poziom zachowań przedsiębiorczych u poszczególnych osób jest zróżnicowany. Możliwe jest jednak stymulowanie postaw aktywnych w wyniku podejmowania odpowiednich działań dydaktycznych”⁴. Konkurencja na rynku pracy sprawia, że absolwent musi umieć wykorzystać metody aktywnego poszukiwania pracy i odpowiednio się zaprezentować zarówno w dokumentach aplikacyjnych jak i podczas rozmowy kwalifikacyjnej⁵. Wsparciem w realizacji zagadnień programowych w formie warsztatów była współpraca z psychologiem szkolnym oraz doradcą zawodowym. Dominującą problematykę stanowił rynek pracy i umiejętność aktywnego poruszania się na nim. Celem prowadzonych zajęć było przede wszystkim:

- wyposażenie młodzieży w podstawowe wiadomości z zakresu rynku pracy,
- stymulowanie postaw aktywnych zwiększających skuteczność poszukiwania zatrudnienia,
- analizowanie wzorów pism urzędowych i doskonalenie umiejętności posługiwania się nimi,
- zgromadzenie informacji dotyczących instytucji niosących pomoc w sprawach zatrudnienia,
- rozpoznawanie swoich cech osobowościowych oraz predyspozycji przydatnych w pracy zawodowej,
- kształtowanie umiejętności autoprezentacji w kontakcie z pracodawcą.

Zajęcia prowadzone w formie warsztatów pozwoliły zdobyć młodzieży cenne informacje i umiejętności. Realizacja założeń programu dotyczyła głównie:

- analizy ofert pracy,
- ćwiczeń w wypełnianiu pism urzędowych (list motywacyjny, życiorys),
- strategii i dróg poszukiwania pracy,
- kontaktu z pracodawcą (jak przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej autoprezentacja),
- korzystania z prawa pracy (analiza umowy o pracę).

Nieodłączną częścią pracy związanej z realizacją założeń warsztatowych była współpraca z jednostkami niosącymi pomoc w sprawach zatrudnienia. W tym celu organizowano wycieczki do urzędów i instytucji (Powiatowy Urząd Pracy i Centrum Informacji Zawodowej). Przedstawiciele PUP przedstawiali uczniom zasady rejestracji bezrobotnego absolwenta, możliwości podjęcia zatrudnienia w wyuczonym zawodzie oraz umiejętności dokonywania oceny i wyboru korzystnej oferty pracy. Na szczególną uwagę zasługiwały spotkania z doradcą zawodowym CIZ. Prowadzone przez niego ćwiczenia, np. symulacja rozmowy z pracodawcą, próba opisu własnych umiejętności zawodowych wyzwały u uczniów naturalną aktywność i

⁴ Mikina A., Sienna M., *Przedsiębiorczość. Poradnik dla nauczyciela*, WSiP, Warszawa 2002, s. 8.

⁵ Tamże, s. 9.

wytwarzały płaszczyznę niezbędną dla swobodnych wypowiedzi. Równoległe z prowadzeniem zajęć dla uczniów realizowana była edukacja ich rodziców, poprzez dostarczanie wiedzy na temat instytucji i form pomocy w sprawach orzecznictwa i zatrudniania niepełnosprawnych.

Zorganizowanie zjazdu absolwentów szkoły zawodowej specjalnej w roku 2002 i 2006 pozwoliło dokonać wstępnej oceny skuteczności podejmowanych działań dydaktyczno-wychowawczych oraz wyznaczyć właściwe kierunki pracy w omawianych obszarach.

Badanie losów absolwentów ZSZ Specjalnej nr 14 w latach 2002 i 2006

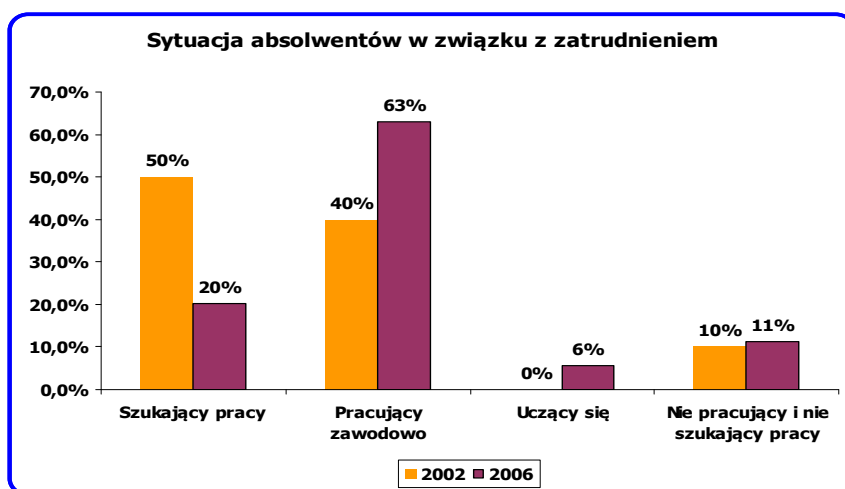
W grudniu 2002 roku zorganizowano spotkanie absolwentów ZSZ Specjalnej nr 14, podczas którego przeprowadzono badanie ich zawodowych losów. Badaniem objęto młodzież, która ukończyła szkołę w czerwcu tego roku w zawodzie kucharz małej gastronomii oraz ślusarz. Badaniu poddano grupę 20 osób (2 klasy), co stanowi ok. 30% wszystkich absolwentów 2002 roku. Wszyscy obecni na spotkaniu wypełnili anonimowe ankiety (zał. 1), których celem było uzyskanie informacji w zakresie czterech obszarów:

- A. Sytuacja absolwentów w związku z zatrudnieniem.
- B. Drogi szukania pracy preferowane przez absolwentów.
- C. Rodzaj wykonywanej przez absolwentów pracy.
- D. Subiektywna ocena stopnia opanowania umiejętności związanych z pracą.

W maju 2006 roku zorganizowano kolejne spotkanie absolwentów ZSZ Specjalnej Nr 14. Badaniem objęto 54 absolwentów, którzy ukończyli szkołę w latach 2003-2005 w zawodach kucharz małej gastronomii, cukiernik, stolarz i ślusarz. Stanowiło to 43,9% ogółu absolwentów tych roczników. W badaniu uwzględniono dodatkowy obszar, tj. uzyskanie dodatkowych kwalifikacji zawodowych. Wyniki przeprowadzonych ankiet z obu badań w formie wykresów przedstawiono poniżej.

Wyniki przeprowadzonych ankiet – analiza wykresów

A. Sytuacja absolwentów w związku z zatrudnieniem

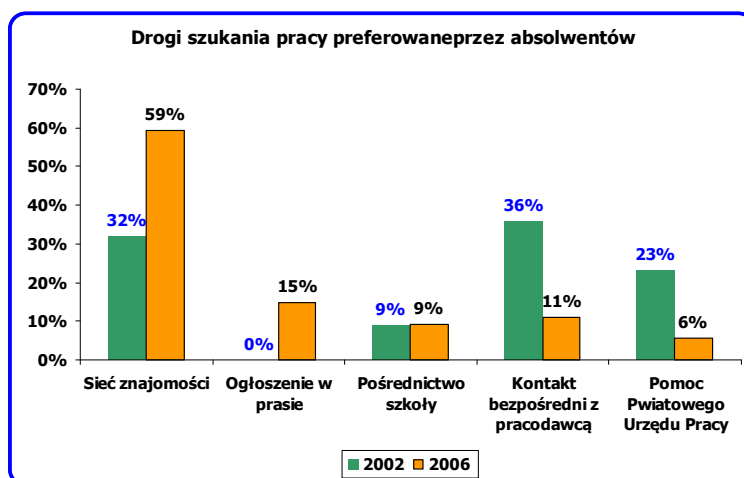
Powyższy wykres przedstawia rozkład wyników według czterech kategorii:

- a) szukający pracy,
- b) pracujący zawodowo,
- c) uczący się oraz
- d) nie pracujący i nie szukający pracy.

Wynika z niego, że w grupie badanych osób w roku 2002 przeważają szukający zatrudnienia – stanowią oni dokładnie połowę ankietowanych absolwentów (50%). Następną grupę stanowią absolwenci pracujący zawodowo – jest ich 40% spośród wszystkich badanych. Nie było natomiast ani jednego absolwenta, który uzupełniałby swoje wykształcenie, a dwie osoby (co stanowi 10% badanych) aktualnie nie są zainteresowane podjęciem pracy zawodowej.

Natomiast w grupie badanych w roku 2006 przeważają osoby pracujące zawodowo – stanowią oni około 63% ankietowanych absolwentów. Bezrobotni szukający pracy i nie pracujący wykazujący bierność zawodową stanowią ogółem prawie 1/3 badanych (31%), natomiast 6% podjęło naukę i ją kontynuuje.

B. Drogi szukania pracy preferowane przez absolwentów

Badani absolwenci znają wszystkie drogi szukania pracy i w większym lub mniejszym stopniu z nich korzystają. Grupa badanych osób w 2002 roku w największym stopniu wykorzystwała trzy, niżej wymienione:

- kontakt bezpośredni z pracodawcą (7 osób),
- sieć znajomości (6 osób),
- oferty pracy PUP (5 osób).

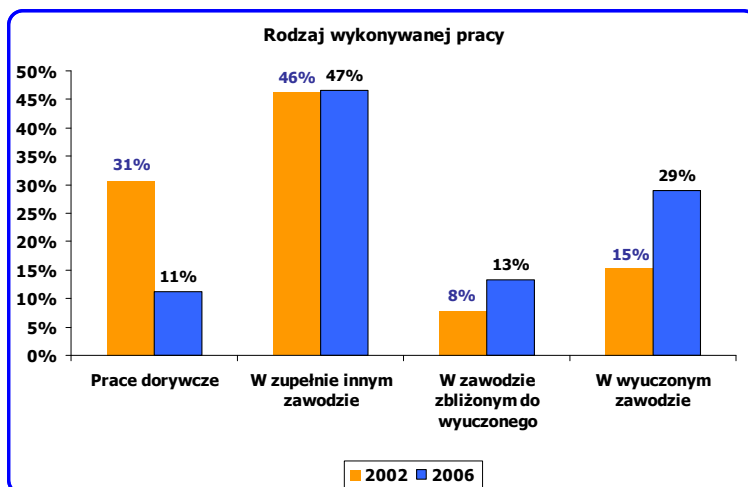
Żaden z badanych absolwentów nie korzystał z ogłoszeń prasowych jako drogi szukania pracy.

Grupa badanych w 2006 roku absolwentów w największym stopniu wykorzystwała niżej wymienione:

- sieć znajomości (32 osoby),
- ogłoszenia w prasie (8 osób),
- kontakt bezpośredni z pracodawcą (6 osób),
- pozostałe (8 osób).

Zarówno w pierwszej jak i w drugiej grupie 9% badanych liczy na pomoc szkoły w znalezieniu zatrudnienia.

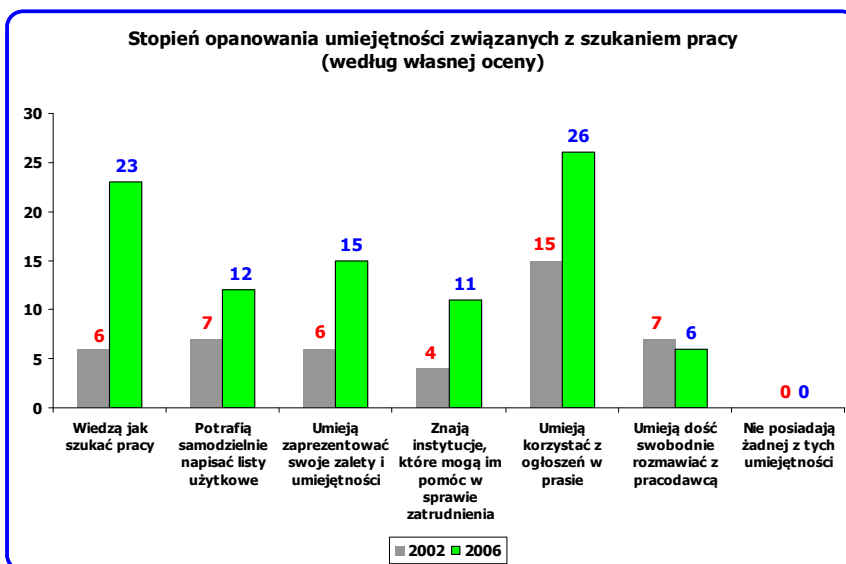
C. Rodzaj wykonywanej przez absolwentów pracy

W obszarze dotyczącym rodzaju wykonywanej pracy w grupie badanych w roku 2002 tylko dwóch absolwentów znalazło pracę w wyuczonym zawodzie (co stanowi 15% pracujących), jeden w zawodzie zbliżonym do wyuczonego (8%). Sześć osób spośród zatrudnionych (a więc większość, czyli 46%) pracuje w zawodzie innym niż wyuczony. Czterech absolwentów wykonuje prace dorywcze (31%).

Natomiast w grupie badanych w roku 2006 najwięcej absolwentów znalazło pracę w zupełnie innym zawodzie (21 osób, co stanowi 47% pracujących). W swoim zawodzie lub zbliżonym do wyuczonego pracuje w sumie 19 osób, co stanowi 42% ogółu pracujących. Reszta osób wykonuje prace dorywcze (11%).

D. Subiektywna ocena stopnia opanowania umiejętności, związanych z pracą

Pytanie 5 i 6 w ankiecie dotyczyło subiektywnej oceny stopnia opanowania umiejętności związanych z poruszaniem się po rynku pracy. Z ankiet wynika, że żaden uczeń nie ma poczucia całkowitego braku wiedzy na ten temat. Na dwudziestu badanych absolwentów w roku 2002, aż piętnaście osób deklarowało umiejętność korzystania z ogłoszeń prasowych. Siedem osób stwierdziło, że potrafi napisać pisma użytkowe oraz swobodnie rozmawiać z pracodawcą. Sześć osób zna drogi szukania pracy oraz potrafi zaprezentować swoje zalety i umiejętności. Najslabiej badani ocenili swoją wiedzę na temat instytucji niosących pomoc w sprawach zatrudnienia (tylko cztery osoby znają takie instytucje).

W grupie badanych w 2006 roku na 54 absolwentów ponad połowa, bo aż 38 osób zna drogi szukania pracy oraz potrafi zaprezentować swoje zalety i umiejętności. Dwadzieścia sześć osób deklarowało umiejętność korzystania z ogłoszeń prasowych a 12 osób stwierdziło, że potrafi samodzielnie napisać pisma użytkowe. Znajomość instytucji do spraw zatrudnienia deklarowało 11 osób. Najslabiej badani ocenili swoje umiejętności swobodnego rozmawiania z pracodawcą (tylko 6 osób).

E. Uzyskanie dodatkowych kwalifikacji

Informacji dotyczących omawianego obszaru dostarczyły indywidualne rozmowy z poszczególnymi osobami. W grupie badanych w 2006 roku siedemnastu absolwentów (31,5%) wskazało na następujące formy doskonalenia:

- prawo jazdy (6 osób),
- kurs obsługi kasy fiskalnej (2 osoby),
- lakiernictwo (2 osoby),
- barman (1 osoba),
- firma ochroniarska (3 osoby),
- kurs komputerowy (3 osoby).

Natomiast 6% absolwentów (4 osoby) rozpoczęło i kontynuuje naukę w Liceum Ogólnokształcącym dla dorosłych.

Wnioski z przeprowadzonych badań

Oczywiście należy zdawać sobie sprawę, że badana przez nas grupa jest zbyt mała, aby oddać pełny obraz funkcjonowania naszych absolwentów na rynku pracy. Grupa ta zatem nie jest reprezentatywna, ale nawet ta niewielka liczba danych, którą udało się uzyskać z ankiet pozwala na zastosowanie tzw. statystyki opisowej.

Z analizy porównawczej badań wyłonił się optymistyczny obraz sytuacji zawodowej absolwentów. Nastąpił wzrost pracujących zawodowo z 40% w roku 2002 do 63% w roku 2006, oraz spadek bezrobotnych z 50% w roku 2002 do 31% w roku 2006. W swoim zawodzie lub zbliżonym do wyuczonego pracuje 42% osób w 2006, przy 23% w roku 2002. Świadczy to o pewnej mobilności naszych absolwentów i ich otwartości na różne propozycje rynku pracy. Wykazują oni także gotowość do podnoszenia i doskonalenia swoich kwalifikacji lub ich uzupełniania w ramach kursów i szkoleń, o czym świadczy 6% uczących się (4 osoby) oraz 17 osób (31,5%), które uzyskały dodatkowe umiejętności (w 2002 roku nie było w grupie badanych absolwenta podnoszącego kwalifikacje).

Najbardziej popularną drogą szukania pracy wśród absolwentów było:

- wykorzystanie sieci znajomości (32% w roku 2002 i 59% w roku 2006),
- kontakt bezpośredni z pracodawcą (36% w roku 2002 i 11% w roku 2006),

- ogłoszenia w prasie (0% w roku 2002 i 15% w roku 2006),
- korzystanie z pomocy PUP (23% w roku 2002 i 6% w roku 2006).

Z wypowiedzi absolwentów wynika, że poszukujący pracy liczą na pomoc szkoły.

W zakresie umiejętności kształtowanych w ramach warsztatów aktywnego poszukiwania pracy absolwenci wysoko oceniają umiejętność korzystania z ogłoszeń prasowych oraz samodzielnego napisania dokumentów aplikacyjnych. Nieco niżej ocenili umiejętność zaprezentowania siebie. Jednak wyraźnie widoczny jest wzrost kompetencji w wyżej wymienionych obszarach w roku 2006. Trudności sprawia im prowadzenie swobodnej rozmowy z pracodawcą i nisko ocenili tę umiejętność (7 osób w roku 2002 i 6 osób w roku 2006). Należy podkreślić, że młodzież upośledzona umysłowo w stopniu lekkim ze względu na ograniczenia psychomotoryczne i deficyty osobowościowe w większym lub mniejszym stopniu miewa trudności z zaprezentowaniem siebie. Badania więc słusznie wykazały nieco niższą ocenę umiejętności w tych obszarach.

Zajęcia warsztatowe prowadzone sukcesywnie przy współpracy z psychologiem szkolnym pozwalają na zmniejszenie barier osobowościowych (bariera lęku, braku motywacji, niskie poczucie wartości) i wyzwalanie otwartych, kreatywnych postaw.

Zakończenie

Podjmując powyższe działania zależało nam na uzyskaniu informacji pozwalających skutecznie planować pracę dydaktyczno-wychowawczą z młodzieżą, a przede wszystkim wyznaczyć właściwe kierunki tej pracy. Wzrost zdolności motywacyjnych młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych otwiera przed nimi możliwości samodzielnego i aktywnego poruszania się po rynku pracy w celu poszukiwania zatrudnienia. Zdobycie nowych umiejętności praktycznych z zakresu przedsiębiorczości stanie się dla nich atutem w bezpośrednim kontakcie pracodawca – potencjalny pracownik oraz przy podejmowaniu działań zmierzających do samozatrudnienia. O sukcesie stanowić zatem będzie nie tylko przyrost wiedzy i umiejętności ale także wzrost samooceny i przekonania o konieczności ciągłego rozwoju. Zbadanie losów absolwentów potwierdziło, że warto podejmować wysiłek wspierania ich w trudnym procesie startu zawodowego i właśnie taki cel przyświeca działaniom realizacyjnym zajęć prowadzonych w formie warsztatów z zakresu aktywności na rynku pracy.

Bibliografia

Mikina A., Sienna M., *Przedsiębiorczość. Poradnik dla nauczyciela*, WSiP, Warszawa 2002.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki – projekt, MRR, Warszawa 2007.

Projekt organizacyjny ZSZ Specjalnej nr 14 we Wrocławiu.

Załącznik nr 1

ANKIETA

1. Czym obecnie się Pan, Pani zajmuje?

- a) szukam pracy,
- b) pracuję zawodowo,
- c) uczę się,
- d) nie pracuję (i aktualnie nie poszukuję pracy).

- 2. Która z niżej opisanych sytuacji odnosi się do Pana, Pani?**
- a) nie szukam pracy, bo mam inne źródło utrzymania (renta, na utrzymaniu rodziców),
 - b) szukam pracy, ale bezskutecznie,
 - c) udało mi się znaleźć zatrudnienie, ale po okresie próbnym podziękowano mi,
 - d) pracowałem już w kilku miejscach,
 - e) pracuję dorywczo i „na czarno”,
 - f) jestem zatrudniony na umowę o pracę.
- 3. W jaki sposób udało się Panu, Pani znaleźć pracę?**
- a) poprzez znajomości,
 - b) poprzez ogłoszenia w prasie,
 - c) poprzez bezpośredni kontakt z pracodawcą,
 - d) skorzystałem z pomocy Powiatowego Urzędu Pracy,
 - e) za pośrednictwem szkoły.
- 4. Jaką pracę Pan, Pani wykonuje?**
- a) pracuję w swoim zawodzie,
 - b) w innym zawodzie, ale zbliżonym do wyuczonego,
 - c) w zupełnie innym zawodzie,
 - d) wykonuję różne prace dorywcze.
- 5. Gdy rozmawia Pan, Pani z pracodawcą na temat pracy:**
- a) często nie rozumiem, o co mnie pyta pracodawca,
 - b) na ogół umiem udzielić wyczerpujących odpowiedzi,
 - c) sprawia mi to trudność, odpowiadam: tak, nie,
 - d) tylko na niektóre pytania trudno jest mi odpowiedzieć (podaj jakie to są pytania)
- 6. Którą z poniżej przytoczonych umiejętności ma Pan, Pani opanowaną w stopniu zadowalającym?**
- a) wiem, w jaki sposób szukać pracy (znam drogi szukania pracy),
 - b) potrafię samodzielnie napisać pisma użytkowe (podanie, życiorys),
 - c) umiem zaprezentować swoje zalety i umiejętności,
 - d) znam instytucje, które mogą mi pomóc w sprawach zatrudnienia,
 - e) umiem korzystać z ogłoszeń w prasie,
 - f) umiem dość swobodnie rozmawiać z pracodawcą,
 - g) żadnej z tych umiejętności nie posiadam.
- 7. Co mogłaby zrobić szkoła, aby lepiej przygotować Pana, Panią do startu zawodowego?**
-
-

Źródło: opracowanie własne

Robert Pomichter¹

Prezentacja działalności koła fotograficznego „Pozytyw”

Główne cele zajęć pozalekcyjnych

Głównym celem organizacji zajęć pozalekcyjnych jest wspieranie szkół w realizacji ich programów wychowawczych i profilaktycznych:

- Wspomaganie rodziców w opiece nad dziećmi, w szczególności w wsparciu rodziców mających wydłużony czas pracy, a także tych, którzy mają trudności z realizacją zadań opiekuńczych lub wychowawczych.
- Otoczenie w godzinach popołudniowych opieką dydaktyczno-wychowawczą jak największej liczby dzieci poprzez dostosowanie oferty zajęć pozalekcyjnych do zainteresowań uczniów.
- Pomoc uczniom zagrożonym niepowodzeniami szkolnymi, aby umożliwić im osiągnięcie sukcesów na miarę ich możliwości. Zmniejszenie skali niepowodzeń szkolnych.
- Umożliwienie wszechstronnego rozwoju uczniom wykazującym zainteresowania w danej dziedzinie.
- Przeciwdziałanie patologiom społecznym.
- Przeciwdziałanie korepetycjom i zajęciom płatnym odbywającym się na terenie szkół i placówek oświatowych.

Organizowane w szkole zajęcia pozalekcyjne mają na celu ujawnianie i rozwijanie zainteresowań i uzdolnień uczniów, kształtowanie umiejętności interpersonalnych oraz propagowanie alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu. Uczniowie mają okazję zaprezentować swoje umiejętności w czasie imprez i uroczystości szkolnych, imprez środowiskowych oraz podczas konkursów i przeglądów.

Idea powstania koła fotograficznego „POZYTYW”

Cele

Nadrzędną ideą programu koła fotograficznego „POZYTYW” jest rozwijanie zainteresowań artystycznych uczniów. Dalsze cele to zapoznanie młodych ludzi z cyfrowymi technikami fotograficznymi oraz komputerową obróbką zdjęć, ale nie tylko. Kółko jest okazją do poznania elementów fizyki, geografii, biologii, historii, do innego spojrzenia na otaczającą przyrodę i zabytki. Priorytetem we wszystkich działaniach będzie pokazanie młodzieży innego spojrzenia na otaczający świat, pokazanie im nowych możliwości rozwoju.

Informacje

Koło rozpoczęło swoją działalność 8 marca 2007 r., a środki finansowe wyłożył Urząd Gminy w Osiecznicy. Na zajęcia uczęszcza dziesięciu uczniów z klas IV-VI Szkoły Podstawowej oraz II-III Gimnazjum. Zajęcia odbywają się będą w pracowni informatycznej raz w tygodniu w cyklach 1 (teoria) i 2 (praktyka) godzinnych, w czwartki od 14.30 do 15.30 lub od 14.30 do 16.30 oraz w jedną sobotę w miesiącu – 4 godziny (plener). Godziny można przesunąć w zależności od potrzeb.

¹ Uczestniczka studiów podyplomowych „Edukacja techniczna w zakresie techniki z wychowaniem komunikacyjnym”.

Większość uczestników posiada własne aparaty fotograficzne, oprócz tego do dyspozycji jest: aparat zakupiony na rzecz Koła oraz aparat opiekuna. Koło obsługuje imprezy szkolne, ma własną stronę internetową udostępniającą efekty pracy uczniów skupionych w Kole. Młodzież uczestniczy w zajęciach plenerowych, zajęciach warsztatowych, organizuje wystawy i projekcje multimedialne, spotyka się z fotografami z Bolesławca.

Korelacja założeń programowych

Na zajęciach występuje korelacja założeń programowych Koła z treściami realizowanymi w szkole w zakresie takich przedmiotów, jak:

- Informatyka – sposoby zgrywania zdjęć z aparatu do komputera, komputerowa obróbka zdjęć, prezentacje multimedialne, strona internetowa;
- Plastyka – plastyczna oprawa zdjęć, estetyczne przygotowanie miejsca na wystawę z wykorzystaniem różnorodnych materiałów plastycznych;
- Przyroda – poszukiwanie informacji na temat fotografowanych obiektów i zjawisk przyrodniczych;
- Język polski – redagowanie ustnych wypowiedzi (opisu, opowiadania) na temat wykonywanych zdjęć, a także podczas dokonywania oceny i samooceny, uzasadnianie własnej opinii;
- Historia – poszukiwanie informacji na temat fotografowanych zabytków i obiektów architektury miasta, kształtowanie tożsamości regionalnej.

Idea powstania koła fotograficznego oraz treści zawarte w programie w zakresie zdobywania informacji o fotografii i fotografowaniu pozwalają na uzyskiwanie przez uczniów nowych umiejętności i doświadczeń.

Program koła fotograficznego „POZYTYW”

1. Fotografia i twórcze postrzeganie świata – wykłady i ćwiczenia (zalety fotografii cyfrowej, problem wyboru aparatu cyfrowego, podstawowe parametry aparatów – co jest ważne, aparat kompaktowy kontra lustrzanka cyfrowa, podstawy obsługi aparatu, robienie zdjęć – reguła trójkąta, obramowanie, linie prowadzące, poziome kontra pionowe, właściwości wynikające z ogniskowej, przysłona i szybkość migawki, oświetlenie, fotografowanie obiektów różnego rodzaju, fotografia sportowa, fotografowanie przyrody, krajobrazu, planowanie cyklu zdjęć).
2. Plenery: „Wiosna już nadeszła”, „Rzeka Kwisa”.
3. Obróbka zdjęć – ćwiczenia cykliczne (formaty plików, przygotowanie plików, korekcja ekspozycji, inne metody poprawiania obrazu, filtry, techniki fotograficzne, maskowanie, tworzenie prezentacji cyfrowej).
4. Prezentacja gazetki ściennej.
5. Fotografia jako zjawisko fizyczne i chemiczne.
6. Fotografia cyfrowa – specyfika, obsługa sprzętu i programów.
7. Studio fotograficzne i specyfika doboru oświetlenia – ćwiczenia.
8. Galeria zdjęć na stronie internetowej
9. Plener – „Zamek Kliczków”, wspólny plener fotograficzny w Osiecznicy z fotografami z Bolesławca.

10. Samodzielna fotografia – „Moje podwórko, mój dom, moja rodzina”, „Portret”, „Moje ulubione miejsca, rzeczy, zajęcia” (zadanie wakacyjne).
11. Wystawa fotografii.
12. Udział w konkursie fotograficznym.
13. Wycieczka rowerowa po okolicy – „Fotografujemy zabytki kultury i przyrody”.
14. Plener – „Makrofotografia”.
15. Wyjazd na spotkanie z artystami oraz wystawę.
16. Plener – „Las w różnych porach dnia”.
17. Wystawa podsumowująca działalność Koła.

Ewaluacja

Ewaluacja ma pomóc opiekunowi, a także uczniom w podnoszeniu jakości i doskonaleniu pracy Koła. Wyniki ewaluacji zostaną wykorzystane do weryfikacji programu.

Metody:

- bieżący monitoring (notatki nauczyciela),
- ewaluacja cząstkowa po zrealizowaniu zajęć – arkusz ewaluacyjny zawierający graficzną ocenę w zakresie atrakcyjności zajęć, atmosfery podczas zajęć, zrozumienia przekazywanych treści, zadowolenia uczniów, organizacji zajęć,
- ewaluacja końcowa – opracowanie cząstkowych arkuszy ewaluacyjnych, całościowe zebranie i przedstawienie wyników.

Podsumowanie

Bogata oferta zajęć pozalekcyjnych służyć ma wszechstronnemu rozwojowi uzdolnień i zamiłowań uczniów naszej szkoły, wspieraniu talentów artystycznych i technicznych, pogłębianiu wrażliwości oraz pielęgnowaniu pasji twórczych. Mam nadzieję, że koło fotograficzne temu właśnie służy.

Bibliografia

- A. Panek, *Zajęcia pozalekcyjne w reformowanej szkole: Oczekiwania a rzeczywistość*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2002.
- S. Mazur, *Praca pozalekcyjna nauczyciela: poradnik metodyczny*, Kraków: Wydaw. Nauk. WSP, 1996.
- M. Walczak, *Wychowanie do wolnego czasu*, Zielona Góra: WSP 1994.
- I. Tyrna-Łoj, *Zajęcia pozalekcyjne w szkole podstawowej*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 1998, nr 6.

Załącznik 1

EWALUACJA – KOŁO FOTOGRAFICZNE „POZYTYW”

1. Czy chętnie uczestniczysz w zajęciach pogłębiających Twoją wiedzę i umiejętności?
 - a) Tak.
 - b) Nie.
2. Jeśli zaznaczyłeś/-aś „tak”, to dlaczego? Zaznacz wybrane odpowiedzi:
 - a) zdobywam nowe wiadomości,
 - b) odpowiada mi atmosfera zajęć,
 - c) jest to okazja do spotkań z koleżankami i kolegami.

3. Czy według Ciebie posiadasz zdolności artystyczne?
 - a) tak,
 - b) nie.
 - c) Nie wiem.
4. Czy zajęcie, w których uczestniczyłeś do tej pory podobają Ci się:
 - a) tak,
 - b) nie.
 - c) Nie mam zdania.
5. Czy odpowiadają Ci terminy zajęć:
 - a) tak,
 - b) nie.
6. Jaka forma zajęć podoba Ci się najbardziej
.....
7. Czy podczas zajęć, w których uczestniczyłeś panowała dobra atmosfera:
 - a) tak,
 - b) nie.
8. Czy prowadzący zajęcia rozbudzili Twoje zainteresowania:
 - a) tak,
 - b) nie.
9. Co należałoby zmienić:
.....